

Jakelu

- Vanhusneuvoston kokouspiiri

LAUSUNTOPYYNTÖ VANHUSNEUVOSTOLLE LÄNSI- UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEEN ILMASTO- OHJELMASTA JA HIILINEUTRAALIUSTIEKARTASTA

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pyytää vanhusneuvostolta 11.9.2024 klo 12.00 mennessä lausuntoa ilmasto-ohjelmasta ja hiilineutraaliustiekartasta.

Ilmasto-ohjelman ja hiilineutraaliustiekartan valmistelun käynnistämistä koskeva esittely on käsitelty aluehallituksen kokouksessa 17.6.2024 § 99. Suunnitelman mukaisesti ilmasto-ohjelman ja hiilineutraaliustiekartan rungon valmistelu jatkuu syksyn 2024 aikana.

Vaikuttamistoimielinten osalta ohjelman valmistelua evästävä käsittely tapahtuu nuorisovaltuustossa 28.8.2024, vammaisneuvostossa 4.9.2024 ja vanhusneuvostossa 5.9.2024.

Vaikuttamistoimielinten näkemyksiä ilmasto-ohjelmasta kerätään lausuntopyynnöllä nuorisovaltuustolta, vammaisneuvostolta ja vanhusneuvostolta siten, että ne ovat aluehallituksen käytettävissä kokouksessaan 16.9.2024.

Hyvinvointialueen ilmasto-ohjelmasta ja hiilineutraaliustiekartasta

Aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 25.10.2022 § 69 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ensimmäisen strategian. Strategian tehtävänä on antaa suuntaa valtuustokauden 2023–2025 päämääristä. Hyvinvointialueen strategiassa valtuustokauden tavoitteiksi asetettiin laatia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle ilmasto-ohjelma ja tiekartta toimista, joilla edistetään hiilineutraaliuden saavuttamista.

Ilmasto-ohjelman ja hiilineutraaliustiekartan valmistelu on hyvinvointialueella käynnistetty kevään 2024 aikana kartoittamalla nykyistä päästöjen tasoa tekemällä hiilijalanjälkilaskentaa sekä tehty alustavaa kartoitusta toimenpiteistä, joilla hyvinvointialue kykenee vaikuttamaan päästöjen vähentämiseen.

Hyvinvointialueen tuottamien päästöjen rakenne vuonna 2023 jakaantui *suoriin päästöihin* (Scope 1 eli hyvinvointialueen omasta toiminnasta aiheutuvat päästöt kuten omien ajoneuvojen käyttö ja varavoiman tuotanto), *ostoenergian päästöihin* (Scope 2 eli ostettu energiantuotanto) ja *epäsuoriin päästöihin* (Scope 3 eli hankinnat, rakentaminen, liikkuminen ja kuljetukset).

Tarkastelun perusteella laskettu hyvinvointialueen hiilijalanjälki vastaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella yhteensä noin 204 miljoonaa kiloa hiilidioksidia. Asukasta kohden määrä oli vuonna 2023 yhteensä 412 kg. Näissä luvuissa on myös erikoissairaanhoidon päästöt.

Merkittävin osa hyvinvointialueen laskennallisista hiilidioksidipäästöistä aiheutuu hankinnoista. Merkittävimmät hankintojen päästökokonaisuudet liittyvät asiakaspalvelujen ostoihin ja aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin.

On kuitenkin hyvä huomioida, että päästöt itsessään muodostuvat niin ostopalveluissa kuin omassa palvelutuotannossa viime kädessä samoista konkreettisista asioista, kuten energian ja veden kulutuksesta, ruoan ja tarvikkeiden tuottamisesta ja liikkumisesta.

Lausunnon rakenne

Vaikuttamistoimielimiltä pyydetään lausunnossa näkemyksiä erityisesti seuraavista teemoista:

1. Hyvinvointialueen hiilineutraaliustavoite

Hiilineutraaliustavoite tarkoittaa yleensä tiettyyn vuoteen sidottua tavoitetta, jossa eri lähteistä syntyviä päästöjä pyritään vähentämään tavoitteen mukaisesti. Esimerkiksi HUS-yhtymän tavoite on *hiilineutraali HUS 2030*. Tavoite koskee niitä päästöjä, joiden vähentämiseen HUS:lla on suora päätäntävalta tai vaikutusmahdollisuuksia. Vuonna 2020 Hiilineutraali HUS -tavoitteen alle kuuluvat päästöt olivat 69 kt CO₂-ekv, eli noin neljännes kokonaishiilijalanjäljestä. Tavoitteen alle sijoittuvien päästöjen osalta voidaan saavuttaa 25 prosentin päästövähennys (perusura). Toteuttamalla suunniteltuja ilmastotoimia tavoitteen alaiset päästöt laskevat 61 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. (Lähde: HUS: Ilmastotiekartta kohti hiilineutraaliutta 2030)

1.1 Minkälainen hiilineutraaliustavoitetaso hyvinvointialueen tulisi mielestänne asettaa?

2. Hiilineutraaliustoimenpiteet

Hiilineutraaliuden saavuttamiseksi toteutettavat toimenpiteet voidaan jakaa päästöjen tavoin eri tarkastelukokonaisuuksiin (Scope 1–3). Esimerkiksi Scope 1 -kokonaisuuden eli omasta toiminnasta aiheutuvien päästöjen vähentämisessä oleellista on vaikuttaa polttoaineen kulutukseen erilaisissa hyvinvointialueen kuljetuksissa. Vastaavasti Scope 3 -kokonaisuuden eli epäsuorien päästöjen vähentämiseksi hyvinvointialueen tulisi vähentää hankintojen hiilidioksidipäästöjä. Tässä keskeiseen asemaan nousevat hyvinvointialueen yhteistyökumppanien toteuttamat hiilineutraaliustoimenpiteet.

2.1 Minkälaisilla toimenpiteillä hyvinvointialueen tulisi mielestänne pyrkiä kohti hiilineutraaliutta?

2.2 Minkälaisilla keinoilla hyvinvointialueen tulisi mielestänne vaikuttaa yhteistyökumppanien, kuten yritysten ja järjestöjen, hiilineutraaliustoimenpiteisiin?

3. Muut ilmasto-ohjelman tavoitteet

Hiilineutraaliustiekartta sisältyy hyvinvointialueen ilmasto-ohjelmaan. Ilmasto-ohjelman tavoitteena on kuvata ilmastonmuutoksen vaikutusta hyvinvointialueen toimintaan. Erityisesti ilmasto-ohjelma keskittyy ilmastonmuutoksen terveydellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin, eli siihen, millä tavalla hyvinvointialueen palveluihin liittyvä kuormitus kasvaa ilmastonmuutoksen edetessä.

3.1 Minkälaisia ilmastonmuutokseen liittyviä sosiaalisia tai terveydellisiä riskejä tai muita vaikutuksia tunnistatte vaikuttamistoimielimenne kannalta keskeisissä kohderyhmissä?

Lausunnon valmistelu

Ehdotuksena on, että vanhusneuvoston puheenjohtaja/puheenjohtajisto koordinoi vanhusneuvoston lausunnon valmistelua Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ilmasto-ohjelmasta ja hiilineutraaliustiekartasta.

Vanhusneuvoston virallinen lausunto toimitetaan lausuntopyyynnön määräaikaan **11.9.2024 mennessä**. Aihekokonaisuutta käsitellään seuraavassa vanhusneuvoston kokouksessa torstaina 5.9.2024.

Lisätietoja ilmasto-ohjelmasta antaa johtava erityisasiantuntija Nico Vehmas.

sähköposti: nico.vehmas@luvn.fi

Lausunto tulee lähettää määräaikaan mennessä seuraaviin osoitteisiin:

- nico.vehmas@luvn.fi
- valtuustonsihteerit@luvn.fi

Espoossa 29.7.2024

Nico Vehmas
Johtava erityisasiantuntija
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue